

Geri Della Rocca de Candal

Lincoln College, Oxford

Printed books in the Ottoman Empire (1450-1600): some observations

Recent studies have rightly questioned the alleged existence of two Ottoman *fermans* on printing, said to have been issued in 1483 and 1515 and often used in scholarship well into the 20th century to explain the lack of printing in the Ottoman Empire. But while the Ottomans may simply not have been interested in the printing press, the minorities living under their rule very much appear to have been. Yet, with the notable exception of the Sephardi Jews, the printed output of all other minorities (namely Greeks, Armenians, Serbs, and apparently even Romaniote and Most'arib Jews) was virtually non-existent. The Venetian production of printed books specifically intended for exportation may thus be used as evidence in the long-standing debate about the existence of an early-modern Ottoman ban on printing. The current presentation will offer a broad perspective, contextualising the Greek production within a broader perspective.

~*~

Έντυπα βιβλία στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (1450-1600): ορισμένες παρατηρήσεις

Πρόσφατες μελέτες δικαίως αμφισβήτησαν την υποτιθέμενη ύπαρξη δύο οθωμανικών φερμανιών για την τυπογραφία, που λέγεται ότι εκδόθηκαν το 1483 και το 1515 και χρησιμοποιήθηκαν συχνά στην έρευνα μέχρι τον 20ό αιώνα για να εξηγήσουν την απουσία τυπογραφίας στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Όμως, ενώ οι Οθωμανοί μπορεί απλώς να μην ενδιαφερόντουσαν για την τυπογραφία, οι μειονότητες που ζούσαν υπό την κυριαρχία τους φαίνεται ότι ενδιαφέρθηκαν πολύ. Ωστόσο, με την αξιοσημείωτη εξαίρεση των Σεφαραδιτών Εβραίων, η έντυπη παραγωγή όλων των άλλων μειονοτήτων (δηλαδή των Ελλήνων, των Αρμενίων, των Σέρβων και, όπως φαίνεται, ακόμη και των Ρωμανιωτών και των Μοζαράβων Εβραίων) ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτη.

Η βενετική παραγωγή έντυπων βιβλίων που προορίζονται ειδικά για εξαγωγή μπορεί επομένως να χρησιμοποιηθεί ως απόδειξη στη μακροχρόνια συζήτηση σχετικά με την ύπαρξη μιας οθωμανικής απαγόρευσης της τυπογραφίας κατά τη νεότερη περίοδο. Η παρούσα εισήγηση θα προσφέρει μια ευρεία προοπτική, τοποθετώντας την ελληνική παραγωγή σε ένα ευρύτερο πλαίσιο.